Utlåtande UtUU 3/2022 rd─ USP 28/2022 rd

Utrikesutskottet

Statsrådets utredning: Ökat finländskt deltagande i Natos KFOR-insats i Kosovo

Till statsrådet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets utredning: Ökat finländskt deltagande i Natos KFOR-insats i Kosovo (USP 28/2022 rd): Ärendet har inkommit till riksdagen.

Statsrådets utredning: Ökat finländskt deltagande i Natos KFOR-insats i Kosovo (USP 28/2022 rd): Ett meddelande från försvarsutskottet antecknades ha inkommit: inga åtgärder

Sakkunniga

Utskottet har hört
- enhetschef Minna Laajava, utrikesministeriet
- ambassadråd Heli Hyypiä, utrikesministeriet
- ansvarig tjänsteman Juho Simpura, utrikesministeriet
- äldre avdelningsstabsofficer Mikko Lehto, försvarsministeriet
- avdelningsstabsofficer, major Janne Lehtonen, Huvudstaben.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Statsrådet har lämnat riksdagen en utredning i enlighet med 3 § 1 mom. lagen om militär krishantering (211/2006) om att öka Finlands deltagande i Natos KFOR-insats i Kosovo till cirka 70 soldater.

Höjningen av styrkan kan enligt utredningen inledas vid ingången av 2023, varvid full operativ kapacitet uppnås inom mars 2023. Försvarsmakten har möjlighet att tillsätta en stridspionjärpluton för insatsen för 24 månader, således fram till 2025.

På grund av Rysslands angrepp på Ukraina har Ukraina dragit tillbaka sina kapaciteter från internationella krishanteringsinsatser, vilket kräver ersättande kapaciteter. Finlands beslut att öka deltagandet i KFOR-insatsen svarar också mot detta behov.

Finland har sedan 1999 deltagit i Natos KFOR-insats med mandat av FN:s säkerhetsråd (säkerhetsrådets resolution 1244 från 1999). Enligt det gällande nationella beslutet om deltagande har Finland efter 2010 deltagit med högst 50 soldater. För närvarande deltar Finland med cirka 20 soldater, vilket inbegriper stabsofficerare och en underrättelsegrupp.

Läget i Kosovo, Finlands övergripande stöd

Statsrådets utredning innehåller en koncis beskrivning av läget i Kosovo, där risken för eskalering av konfrontationer har ökat i norra Kosovo, som har serbisk majoritet. Utskottet delar i och för sig utredningens lägesbedömning, men kritiserar den knappa beskrivningen och hade önskat en mer omfattande analys av situationen och utvecklingen i Kosovo. Också avsnittet om en övergripande strategi kan anses vara knapphändigt, bilden av Finlands totala stöd till Kosovo och relationerna mellan länderna förmedlas inte.

Enligt statsrådets utredning åtnjuter KFOR förtroende hos alla parter och därför har insatsen en viktig stabiliserande roll i regionen. Insatsen bedöms fortfarande vara nödvändig för stabiliteten i Kosovo och anses också vara relevant för stabiliteten i regionen på västra Balkan. För närvarande är insatsstyrkan cirka 3 500.

Finlands deltagande i KFOR-insatsen samt riskbedömning

Av utredningen framgår att Finlands deltagande ökas genom att det tillsätts en stridspionjärpluton (ca 30 soldater), en stabsofficer som krävs för användning av pionjärprestationsförmågan och en nationell stödenhet (ca 14 soldater). Utredningen räknar upp de viktigaste uppgifterna för den finländska stridspionjärstyrkan i insatsen, och utskottet fick också ytterligare upplysning om dem vid utfrågningen av sakkunniga. I och med ökningen stiger finländarnas totala styrka i insatsen till cirka 65 soldater. Höjningen av styrkan kan inledas vid ingången av 2023.

Avsikten är att styrkan enligt det nationella beslutet om deltagande ska vara cirka 70 soldater, vilket gör det möjligt för Finland att försöka få viktiga nyckeluppgifter som eventuellt öppnas senare i insatsen, såsom stabsuppgifter. Utskottet anser att denna strävan är motiverad.

Enligt erhållen utredning är den allmänna hotnivån för finländare som tjänstgör i KFOR-insatsen låg och det finns inga tecken på förändringar i den när det gäller finländarnas nya uppgifter. Utredningen redogör för att sannolikheten för att råka i kontakt med odetonerad ammunition och odetonerade minor är högre i pionjärplutonens jordbyggnads- och röjningsuppgifter än hos andra finländska trupper som tjänstgör i insatsen. Enligt utredningen är pionjärplutonen dock specialutbildad och utrustad för att hantera dem på rätt sätt.

Utredningen visar att det har fastställts insatsregler för KFOR-insatsen. Utskottet har ingenting att anmärka mot försvarsmaktens bedömning om att insatsreglerna kan anses vara tillräckliga för att genomföra de ålagda uppgifterna och säkra skyddet av de egna trupperna.

Utskottet konstaterar att det vid utfrågningen av sakkunniga har inkommit en utredning om vilka länder Finland främst kommer att samarbeta med i insatsen. Utskottet anser det dock vara nyttigt att sådana uppgifter också inkluderas i det skriftliga material som lämnas till riksdagen.

Kostnaderna för Finlands deltagande i krishanteringen

I och med att deltagandet ökar uppgår kostnaderna för deltagandet 2023 till cirka 10,6 miljoner euro (5,2 miljoner euro UM mom., 5,4 miljoner FSM mom.). År 2024 uppgår kostnaderna till cirka 9,3 miljoner euro (5,3 miljoner euro UM mom., 4,0 miljoner FSM mom.).

Utskottets slutsatser

1. Utskottet anser det motiverat att stärka Finlands deltagande i KFOR. Ett stärkt deltagande är motiverat med tanke på stabiliteten i Kosovo och västra Balkan.

2. Deltagandet i den Natoledda krishanteringen har varit en viktig del av Finlands Natopartnerskapspolitik och det är motiverat också med tanke på Finlands kommande medlemskap i Nato. När RS-insatsen i Afghanistan har avslutats och utvidgningen av NMI-insatsen i Irak har fördröjts kan beslutet om stärkt deltagande i KFOR anses vara följdenligt.

3. Beslutet om att stärka deltagandet svarar också mot behovet att ersätta Ukrainas kapaciteter i krishanteringsinsatser.

4. Finlands deltagande i KFOR-insatsen hör till Finlands viktigaste och långvarigaste satsningar på militär krishantering under de senaste årtiondena. Därför anser utskottet att det är viktigt att statsrådet bedömer effekterna av KFOR-insatsen och Finlands deltagande.

5. Utskottet påminner om att behovet av krishantering i Afrika har ökat under en längre tid och att tyngdpunkten och det internationella samfundets krishantering i betydande grad förskjutits till Afrika. Utvecklingen i Mali ändrar inte detta grundläggande upplägg.

UTSKOTTETS UTLÅTANDE

Utrikesutskottet föreslår

att statsrådet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande UtUU 3/2022 rd

Helsingfors 19.10.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jussi Halla-aho saf
vice ordförande Erkki Tuomioja sd
medlem Eva Biaudet sv
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Johannes Koskinen sd
medlem Jouni Ovaska cent
medlem Jaana Pelkonen saml
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Jussi Saramo vänst
medlem Ville Tavio saf
medlem Anu Vehviläinen cent
medlem Anne-Mari Virolainen saml
ersättare Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Jonna Laurmaa.